

Editorial

Vážení čtenáři Pro Futuro,

Jsem ráda, že vás mohu pozdravit v novém roce - v roce, na jehož konci se ocitneme na prahu nového tisíciletí. O tom, jak v něm budeme úspěšní, se rozhoduje už dnes. Ještě počátkem devadesátých let se v zaměstnání vystačilo se sumou znalostí získaných ve školních lavicích či univerzitních posluchárnách. Dnes už to zdaleka neplatí, naopak čím dál víc je nezbytné se vzdělávat po celý život. A jestliže se dnes hovoří o nutnosti permanentního vzdělávání, pak je to proto, že bez něj se člověk, který chce a bude chtít i v dalších letech něčeho dosáhnout, neobejde prakticky po celý život. K neustálému rozšiřování vědomostí nás bude nutit nejen další bouřlivý rozvoj moderních technologií, ale i skutečnost, že ve sjednocené Evropě bude také volný pohyb pracovních sil. Pokud dnes úřady práce evidují na každé volné místo několik uchazečů, tato konkurence jistě ještě zesílí.

NVF proto velmi vítá iniciativu "Výzva pro deset milionů" a chce k její realizaci přispět programem dalšího vzdělávání. Tento strategický dokument bude mít všestranný dopad na další generace - pracují na něm proto nejlepší odborníci a zároveň je otevřen připomínkám a podnětům veřejnosti. NVF chce ve své koncepci dalšího vzdělávání přispět mimo jiné k jeho zprůhlednění a vyjasnění kompetencí všech, kteří se na něm podílejí. Výsledkem by měl být takový model, který bude zahrnovat jak vzdělávání pracovníků podniků, tak i možnosti rekvalifikace nezaměstnaných stejně jako zájmové vzdělávání a bude maximálně vyhovovat všem skupinám lidí.

I nadále se bude NVF zabývat monitorováním a analýzou lidských zdrojů na trhu práce a konfrontuje také funkční gramotnost české populace s ostatním světem. Navazující publikace budou věnovány další problematice vývoje a připravenosti lidských zdrojů na vstup do Evropské unie. Ve všech ostatních projektech, na kterých se budeme podílet, spolehneme i na vás - těšíme se na vaše názory i připomínky. S přáním dobrého roku

PhDr. Miroslava Kopicová
ředitelka NVF

Projekt „Výzva pro deset milionů“ a NVF

Koncem října 1999 zahájil ministr školství, mládeže a tělovýchovy druhou etapu diskuse o dalším rozvoji vzdělávání v České republice. Navazuje na první část rozpravy, jež byla zahájena asi v polovině roku 1999 poté, co vláda schválila základní nástin koncepce dalšího rozvoje školství. Všechny diskuse mají podle záměrů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) v roce 2000 vyústit do vypracování strategického dokumentu pro realizaci Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice. Dokument má mít charakter v zemích Evropské unie používaných takzvaných bílých knih a dostal pracovní název Výzva pro deset milionů.

NVF aktivně přispívá k vypracování strategie rozvoje vzdělávání v ČR

Záměr MŠMT vypracovat strategický dokument rozvoje vzdělávací soustavy velmi vítáme. V posledních deseti letech totiž u nás bylo takových závažných dokumentů poskrovnu. Jejich absence způsobila řadu problémů a byla odbornou veřejností kritizována. Nyní chce MŠMT vymezit celkový rámec vzdělávací politiky státu, dlouhodobé cíle a pořadí jejich důležitosti a také navrhnout konkrétní opatření k dosažení těchto cílů. Odborná i laická veřejnost se má v co největší míře k navrhovaným záměrům vyjádřit.

Podněty k diskusi má poskytnout sedm podkladových statí, které se

postupně uveřejňují prostřednictvím periodik (např. Učiteléské noviny) a Internetu <http://www.10milionu.cz> a také prostřednictvím nového bulletinu Výzva pro deset milionů, který vydává Ústav pro informace ve vzdělávání. Většina z nich se zabývá určitým úsekem vzdělávacího systému (např. středoškolským vzděláváním nebo terciárním vzděláváním), některé z nich mají být "průřezové" (Učitel a Škola jako místo změny). Měly by charakterizovat hlavní problémy, které se v daném úseku českého vzdělávacího systému vyskytují, a zároveň naznačit způsoby jejich řešení. O vypracování jednotlivých podkladových statí požádalo MŠMT většinou pracoviště svého resortu (např. Výzkumný ústav pedagogický, Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy). Jedinou výjimkou je stať o dalším vzdělávání, o jejíž vypracování požádalo MŠMT Národní vzdělávací fond.

Podkladová stať o dalším vzdělávání má oproti ostatním několik zvláštností. Zatímco většina statí pojednává o určitém úseku školského systému a týká se tak vždy jen jeho jedné části, oblast dalšího vzdělávání resort školství výrazně přesahuje, protože se uskutečňuje ve všech odvětvích. Dalším vzděláváním se v podkladové statí NVF rozumí velmi rozsáhlý a zároveň velmi diferencovaný a diverzifikovaný soubor vzdělávacích činností poskytovaných různými organizacemi mnoha cílovým skupinám. Navazuje na počáteční vzdělávání, které se uskutečňuje v rámci školské soustavy a vztahuje se k dětem a mladým lidem. Za jeho nejdůleži-

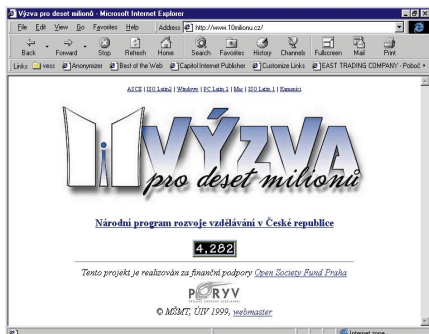
pokračování na straně 2

VÝZVA
pro deset milionů

VEŘEJNÁ DISKUSE K NÁRODNÍMU PROGRAMU ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Výzva pro 10 milionů - pokračování

Ptáte se nás...

Internet: <http://www.10milionu.cz>

tější součástí se považuje vzdělávání zaměstnanců podniků a dalších organizací, rekvalifikační vzdělávání nezaměstnaných osob a takzvané zájmové vzdělávání. Pro současné období je příznačné, že celá oblast dalšího vzdělávání se velmi rychle rozvíjí, a to rychleji než počáteční vzdělávání. Studie a prognózy naznačují, že potřeba dalšího vzdělávání se bude zvyšovat i v budoucnu.

V České republice se vzdělávání zaměstnanců rozvíjí ve srovnání s průměrem zemí EU příliš pomalu. Ukazatele, které o tom vypovídají, jako rozsah vzdělávání a výše výdajů na ně, jsou u nás proti průměru množství peněz vynaložených na ně v Evropské unii asi poloviční a v poslední době se dokonce snižují. Pokud by tento trend pokračoval, klesala by konkurenceschopnost českých podniků se všemi důsledky na úrovni mikroekonomické i makroekonomické a Česká republika by se sama odsuzovala do role země s méně kvalitní pracovní silou.

Dosavadní vývoj dalšího vzdělávání se u nás vyznačoval spontánností, iniciativou zdola a značnou liberalizací. To sice umožnilo rozšířit nabídku dalšího vzdělávání a přizpůsobit její strukturu novým požadavkům, avšak na druhé straně to neumožnilo zajistit potřebnou dynamiku rozvoje dalšího vzdělávání. Má-li se dosáhnout potřebného obrátu, doporučuje se zavést finanční pobídky, které by stimulovaly jak poskytovatele dalšího vzdělávání, tak jeho účastníky nebo

potenciální zájemce.

Dosud nebyly v oblasti dalšího vzdělávání také jasně stanoveny kompetence, síť jeho poskytovatelů je roztržštěná, informace o něm neúplné. NVF navrhuje, jak tyto nedostatky odstranit a dosud nepříznivý stav zlepšit.

Rekvalifikační vzdělávání uchazečů o zaměstnání se u nás sice rozvíjí, avšak podíl účastníků tohoto vzdělávání na celkovém počtu nezaměstnaných se spíše snižuje. Proto NVF doporučuje rozšířit rekvalifikační vzdělávání a zvýšit v souvislosti s tím podíl finančních prostředků věnovaných na aktivní politiku zaměstnanosti na celkovém objemu prostředků na politiku zaměstnanosti. Je to v souladu se záměry Národního plánu zaměstnanosti, který vláda schválila v květnu 1999.

Dalším etapám prací na strategii rozvoje dalšího vzdělávání by velmi prospělo co nejvíce stanovisek relevantních pracovišť i jednotlivců k charakterizovaným problémům a návrhům na jejich řešení. Proto vyžíváme zejména personalisty, manažery rozvoje lidských zdrojů, lektory podnikových a dalších vzdělávacích zařízení, organizátory rekvalifikačního vzdělávání a další, aby se seznámili s celým textem podkladové statě a vyjádřili své stanovisko k němu. Text je dostupný například na výše uvedené internetové adrese. Stanoviska lze zasílat na e-mailovou adresu (e-mail: 10milionu@uiv.cz). Vaše názory autorský tým NVF využije při další práci. Úvítáme také účast na odborné diskusi k některému z problémů dalšího vzdělávání. Předem vám děkujeme za váš aktivní přínos ke koncipování strategie rozvoje dalšího vzdělávání.

Ing. Jaromír Coufalík, CSc.
konzultant NVF

Jsmo soukromá vzdělávací instituce poskytující dlouhodobé, intenzivní a zakázkové kurzy v oblasti managementu a marketingu. Obracíme se na Národní vzdělávací fond s nabídkou na spolupráci a dotazem, zda poskytnete nějakou podporu institucím, jakou jsme my.

NVF již realizoval řadu prakticky zaměřených projektů na podporu vzdělávání a rozvoje manažerů a podnikatelů. K dispozici vzdělávacím institucím je modulový vzdělávací program Global Management pro vyšší a střední management, pokrývající všechny důležité oblasti řízení. Tento program je sestaven jako soubor výukových materiálů pro lektory a konzultanty managementu. Od poloviny roku 2000 se budou moci vzdělávací instituce ucházet o akreditaci pro výuku dalšího modulového programu Řízení lidských zdrojů. NVF předává poradensko-vzdělávací know-how v oblasti rozvoje lidských zdrojů v průmyslových podnicích, nemocnicích a stavebních firmách. Dále zpracovává doporučení k zajišťování a hodnocení kvality v sektoru manažerského vzdělávání a připravuje systém kvalifikačního rozvoje lektorů a konzultantů managementu. Fond také vydává příručky a metodické návody pro vzdělavatele a organizátory vzdělávání manažerů k otázkám analýzy potřeb, koncipování vzdělávacích programů, sebevzdělávání a osobního rozvoje manažerů uvnitř podniku, výběru externích programů aj.

Prostřednictvím svého Informačního střediska shromažďuje informace a kontakty na vzdělávací instituce. Podrobné informace o nabídce těchto vzdělávacích, obsahu kurzů, učebních metodách, certifikátech, lektorech a kontaktních adresách jsou pak k dispozici pro zájemce o takové kurzy, kteří se na NVF obracují. Tyto informace také slouží k vlastnímu sledování kvality a vývoje v oblasti manažerského vzdělávání a především pro přípravu dalších informačních materiálů a služeb. Jedním z nich je například Průvodce manažerským vzděláváním v České republice, jehož aktualizovaná verze bude vznikat začátkem tohoto roku. V tomto katalogu, který vyjde nejen v tištěné, ale především v databázové verzi na Internetu, budou zájemci moci vyhledávat kurzy manažerského vzdělávání a jejich poskytovatele podle různých vyhledávacích kritérií. Konkrétní nabídku této nepřímé podpory vzdělávání naleznete na našich www stránkách v sekci "programy a projekty", případně "informační servis".

Lidské zdroje v České republice

Po období prvních kroků směrem k tržnímu systému a demokratické společnosti začíná Česká republika pociťovat nároky reálných transformačních změn. Další ekonomická restrukturalizace a nutný přechod životaschopné části ekonomiky do rukou strategických vlastníků budou stále více vtahovat domácí prostředí do evropských a globalizačních procesů. Lidské zdroje v ČR tak budou muset prokázat vysokou flexibilitu, odbornou i jazykovou připravenost, aby obstály v silné konkurenci a nebyly uzavřeny v kruhu nízké produktivity a mezd. Je proto nejvyšší čas zamyslet se nad skutečnou kvalitou lidských zdrojů u nás a nad tím, zda vzdělávací soustava a trh práce dostatečně přispívají k jejich kultivaci a konfrontovat tyto podmínky s vývojem ve vyspělých zemích.

Z tohoto důvodu Národní vzdělávací fond, podpořen zájmem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR i Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, založil projekt, jehož cílem je řada periodických publikací obsahujících pravidelné monitorování a analýzy rozvoje lidských zdrojů v ČR. Každé dva roky

by tak měla vyjít publikace zaměřená na vybrané téma, aby se tak postupně skládal plastický obraz vývoje lidských zdrojů v kontextu pozice ČR mezi vyspělými zeměmi.

V těchto dnech vychází první z této řady publikací. Její první část je zaměřena na přípravu lidských zdrojů v rámci prvotního i dalšího vzdělávání a posuzuje, do jaké míry jsou již v ČR nastartovány procesy, které náš vzdělávací systém přibližují konceptu celoživotního učení, který se prosazuje a postupně realizuje ve vyspělých zemích. Druhá část je zaměřena na to, jak jsou v ČR využívány lidské zdroje na trhu práce, jaká je jejich profesní a kvalifikační struktura vzhledem ke světovým trendům a jsou rozebrány problémy nezaměstnanosti mládeže a rizikové faktory přechodu mezi školou a zaměstnáním. Ve třetí části je konfrontována úroveň reálných kompetencí české populace ve srovnání se světem. Jsou zde analyzovány výsledky uskutečněného širokého mezinárodního průzkumu funkční gramotnosti dospělých, zahrnujícího testování schopností porozumět, zpracovávat a aplikovat textové i číselné informace. Čtvrtá část je věnována motivačním mechanismům a otázkám, zda jsou v současné době hmotné i hodnotové stimuly dostatečné pro podnětění vyššího pracovního výkonu, profesní flexibility a rozšiřování kvalifikace.

Čtivý text je doplněn bohatou grafickou a tabulkovou dokumentací. V rozsáhlé datové příloze jsou kombinovány domácí statistiky se statistickými zdroji EU a OECD včetně některých specifických analytických přehledů.

Publikace bude rozeslána na klíčové instituce a pro další zájemce bude rovněž k dispozici v Informačním středisku Národního vzdělávacího fondu. S případnými dotazy je možno se obrátit na redakci tohoto bulletinu: profuturo@nvf.cz.

Ing. Věra Czesaná, CSc.
expert NVF

Aktuality

Nová fáze programu Leonardo da Vinci se otevírá pro instituce z České republiky.

V současné době je do první fáze programu odborného vzdělávání EU Leonardo da Vinci (LdV) zapojeno 511 českých institucí, které úspěšně spolupracují s partnerskými organizacemi z různých zemí Evropy. Tato spolupráce je především v oblastech stáží a výměn, pilotních projektů a projektů přehledů a analýz. Počet mladých lidí, kteří prostřednictvím LdV strávili určité období v zahraničí na pracovní stáži, dosáhl 1300.

Spolupráce v rámci programu rozšířila možnosti českých institucí podílet se na zlepšování kvality, přístupu k inovacím a zavádění evropské dimenze do systému a praxe odborného vzdělávání.

Na první fázi programu bude od 1/1/2000 navazovat jeho druhá fáze - LdV II, která byla schválena Evropskou radou na období let 2000-2006. V druhé fázi programu dojde k některým změnám jak procedurálního, tak obsahového charakteru, které dále rozšíří možnosti českých institucí přispívat formou nadnárodní spolupráce v oblasti odborného vzdělávání k vytváření Evropy znalostí a k rozvoji celoživotního vzdělávání. Pro české organizace je velmi příznivé rozšíření možností stáží, pro které částka podpory pro projekty schválené v roce 2000 přesáhne 1 mil. EUR. Podpora pro jednotlivé pilotní projekty může dosáhnout až 200 000 EUR ročně.

Konkrétní podmínky pro předložení návrhů projektů v obou výše uvedených kategoriích a další možnosti návrhů projektů v rámci programu LdV II budou zveřejněny Evropskou komisí formou výzvy na začátku letošního roku. Proto Národní agentura programu nabízí českým institucím zajímavým se o účast v LdV II zařazení do připravované databáze, která bude využívána pro zaslání aktuálních informací o podmínkách programu. Instituce se mohou obrátit na Národní agenturu programu LdV na e-mailovou adresu: leonardo@nvf.cz, případně lze dotazník pro zařazení do databáze přímo nalézt na www stránkách programu. Informace z dotazníku pak Národní agentuře umožní poskytovat cílené poradenství při přípravě návrhů projektů.

Národní agentura programu rovněž poskytuje všechny potřebné podklady pro zpracovávání návrhů projektů (text výzvy Evropské komise, formuláře pro návrhy projektů), pomáhá při vyhledávání partnerů pro spolupráci na projektech, pořádá prezentační a informační akce (konference, výstavy, semináře) a účastní se podobných akcí pořádaných jinými organizacemi.

Ing. Silvia Petrová, expert NVF

Pro Futuro Monitor

Rostoucí nezaměstnanost řadí na jedno z předních míst význam hledání možností, jak přispívat k jejímu snižování. Jednou z cest je i **Pravidelné předvídání kvalifikačních potřeb: srovnávací analýza, vypracování metody a její aplikace**. Projekt s tímto názvem řeší v současné době Národní observatoř pro odborné vzdělávání a trh práce NVF (NO).

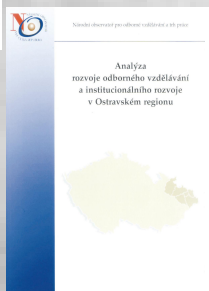
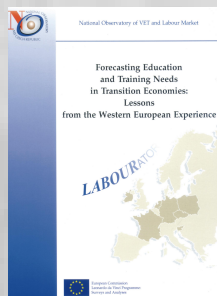
Dvouletý mezinárodní projekt s pracovní zkratkou **LABOURATORY** je financován z prostředků evropského programu Leonardo da Vinci podporujícího rozvoj odborného vzdělávání. Termín dokončení je stanoven na počátek dubna 2001. **Cílem projektu je navržení systému předvídání potřeb vzdělávání na základě vývoje na trhu práce ve střednědobém cca pětiletém časovém horizontu.** Zavedení tohoto systému do praxe by mělo přinášet užitečné informace zejména orgánům veřejné správy z oblasti školství a zaměstnanosti, expertům pro řízení lidských zdrojů, poradenským a vzdělávacím institucím i široké veřejnosti. Projektu pod vedením NO a vědeckou koordinací CERGE Univerzity Karlovy se účastní sedm zemí - čtyři západní (Holandsko, Francie, Irsko a Německo), které již mají s podobnou tematikou delší zkušenosti, a tři země střední Evropy (Slovinsko, Polsko a ČR), v nichž je třeba systém předvídání budoucí poptávky po profesích vytvořit.

V současné době je vydána anglická verze prvního výstupu projektu: **Forecasting Education and Training Needs in Transition Economies: Lessons from the Western European Experience**. Obsahuje souhrnnou zprávu připravenou na podkladě úvodních studií partnerských zemí o stavu prognózování kvalifikačních potřeb v jejich zemích včetně institucionálního zajištění, využívaných nástrojů a dat. Studie, které byly prezentovány počátkem dubna 1999 na konferenci v Praze, tvoří přílohu publikace.

O dalším postupu prací na projektu a výsledcích spojených s testováním použitých modelů na národní, sektorové, případně lokální úrovni budeme opět informovat.

V současné době vychází studie **"Analýza rozvoje odborného vzdělávání a institucionálního rozvoje v Ostravském regionu"**, završující projekt, který

realizovala sekce NVF - Observatoř pro odborné vzdělávání a trh práce s podporou Evropské vzdělávací nadace. Obdobné projekty probíhaly současně v dalších předvstupních zemích (Polsku, Maďarsku a Slovinsku). V České republice byl jako pilotní vybrán vyšší územně správní celek (VÚSC) Ostravsko, kde byla zpracována analýza kvalifikačních potřeb regionálního trhu práce. Ta byla založena na šetření podnikových záměrů týkajících se přijímání a uvolňování pracovníků určitých kvalifikačních stupňů a profesí v tříletém výhledu. Dále bylo provedeno vyhodnocení informační a institucionální struktury regionu z hlediska jeho připravenosti na využívání Evropského sociálního fondu (ESF), který bude v budoucnu jedním z hlavních finančních zdrojů umožňujících podporu rozvoje lidských zdrojů a vzdělávání.

Studie představuje první pokus o komplexně pojatou analýzu kvalifikačních potřeb v podmínkách vyššího územního celku v ČR a zároveň první pokus o dynamický pohled v rámci tříletého horizontu na "produkcí" školské soustavy a strukturu absolventů škol z hlediska budoucích požadavků zaměstnavatelů. Navíc na základě zmapování silných a slabých stránek ostravského regionu z pohledu intervencí ESF jsou doporučeny konkrétní kroky v podobě školení a pilotních projektů, které by měly urychlit přípravu regionu na využití evropských zdrojů pro podporu zaměstnatelnosti

a zdokonalování kvalifikační přípravy jeho obyvatel. Náměty uvedené ve studii jsou využitelné jak pro formulaci opatření ve vzdělávání a na trhu práce na Ostravsku, tak při hledání kompetenční náplně nově se ustávajícího VÚSC.

Studie je určena pro státní správu a odbornou veřejnost v regionu i mimo něj. Velký zájem o závěry projektu svědčí o slabém pokrytí tématu a o důležitosti regionálních analýz ve fázi přípravy na zapojení do strukturálních fondů EU.

Zájemci se mohou obrátit na Informační středisko Národního vzdělávacího fondu nebo získat další informace o projektu prostřednictvím redakce bulletinu: profuturo@nvf.cz.

Tipy na ...

Národní informační středisko pro poradenství rozšiřuje svůj informační servis. Na www stránce NVF bude k dispozici interaktivní **"Průvodce světem práce a odborného vzdělávání"**. Zatímco původní část podá zájemci popisnou charakteristiku poskytovaných služeb a jejich škálu, výstupem nově vystavené služby bude informace o informačních zdrojích a službách odpovídajících zadanému heslu. Možnost specifikovat blíže profil uživatele usnadňuje orientaci mezi širší nabízených služeb poskytovaných v oblasti vzdělávání a práce. Pokud vás např. zajímají možnosti stáží, dostanete kontakt na instituce, které na toto téma poskytují poradenské služby či přímo stáže organizují.

Klíčová slova jsou rozdělena do skupin podle:

- typu potenciálního klienta služeb (např. mladistvý nezaměstnaný, podnikatel)
- tématu (např. délka evidence nezaměstnaného, stáže)
- formy výstupu (např. leták, analytická studie)
- dostupnost služby pro klienta (např. hromadné sdělovací prostředky, úřad práce)
- slova z názvu instituce (např. úřad práce)

Vyhledávat lze vždy podle jednoho z kritérií.

Dalším stadiem vylepšení nové vystavené služby bude posílení hypertextových odkazů, které nasměrují uživatele přímo na konkrétní instituci v daném regionu. Navštivte Průvodce světem práce a odborného vzdělávání na adrese <http://www.nvf.cz/infoservis>.